

Nieuwe ZALIGEN in El Salvador.

De kerkelijke autoriteiten van El Salvador hebben officieel aangekondigd dat de zaligverklaring van priester Rutilio Grande (Jezuïet), zijn metgezellen in het martelaarschap Nelson en Manuel, en priester Cosme Spessotto (Italiaanse Franciscan) zal gevierd worden op 22 januari 2022.

Natuurlijk zijn wij blij dat ook de 'officiële' Kerk erkent dat deze gelovigen het vanwege hun martelaarschap verdienen om "zalig" verklaard te worden.

Men kan of moet zich hierbij echter afvragen: wat verandert er in de Kerk en in het Salvadoraanse volk door de zaligverklaring van deze martelaren? Als we kijken naar wat er eerder met Monseigneur Romero gebeurd is (en ook wat er niet gebeurd is), dan hebben we wel wat vragen bij deze nieuwe zaligverklaringen.

Deze vraag bijvoorbeeld: wat is er veranderd in de Kerk en voor het Salvadoraanse volk sinds de zaligverklaring en vervolgens de heiligverklaring van Monseigneur Romero? Er was een grote nationale bewogenheid en er waren veel emoties bij beide evenementen – zoveel is zeker. De feestdagen om Mgr. Romero te herdenken zijn toegenomen: de dag van zijn martelaarschap, zijn geboortedag, de dag van zijn zaligverklaring en zijn heiligverklaring. Affiches en beeltenissen van hem verschenen in meer kerken en parken. Sommige straten kregen een andere naam, en werden nu naar hem genoemd. De terminal van de Salvadoraanse nationale luchthaven draagt nu de naam: 'San Oscar Arnulfo Romero'. Theologen en andere auteurs publiceerden ineens een hoger aantal bijdragen over hem in gespecialiseerde tijdschriften. Er werden en worden 'Romerokruiswegen' gehouden. Zijn pastorale geschriften worden geciteerd in nieuwe kerkelijke uitgaven. Er verschenen parochies en gemeenschappen met de naam van Zalige of Heilige Oscar Romero. Er werden verder patroonsfeesten ingericht "ter ere" van de heilige Romero, met praalwagens, theaterstukken en kleurige zandtapijten. In sommige parochies heeft Monseigneur Romero een plaats verworven in de catechese. Er komen Romero-commissies bijeen en er duiken te allen kante nieuwe aanhangers van Romero op. Kerkelijke autoriteiten zorgden voor massale verspreiding van kleine relikwieën. Elk jaar is er een pelgrimstocht van San Salvador naar Ciudad Barrios, het geboortedorp van Romero. In San Salvador kunnen we de kapel bezoeken waar hij werd vermoord; het huis/museum waar hij woonde; zijn graf tombe in de crypte van de kathedraal. Dit zijn ondertussen allemaal plaatsen geworden van bedevaart en toerisme. Er zijn liederen gemaakt over zijn leven en zijn heiligheid. De productie van T-shirts met een foto of tekst van Romero is toegenomen. In het presidentiële paleis hangt een groot schilderij van Monseigneur Romero. Wij hebben CD's ter beschikking met zijn homilieën en er is een schriftelijke neerslag beschikbaar van zijn homilieën en geschriften. Reflecties en bezinningen

worden opgesteld in het licht van de teksten van Monseigneur. Er werden video's gemaakt met oude foto's en filmmateriaal over Romero. Er is ook de film "Romero". Er zijn sprekers en lezingen over zijn boodschap, zijn spiritualiteit, zijn profeet-zijn, zijn pastoraal werk, enz. Er wordt in koor geroepen van "Lang leve Monseigneur Romero. Viva". Ook andere historische kerken spreken over hem. Maar is dat genoeg? En vooral: is het dat wat Monseigneur Romero verwachtte?

Indachtig het feit dat Jezus heeft gezegd dat Hij aanwezig zou zijn bij hongerigen en dorstigen, bij zieken, vreemdelingen (migranten, vluchtelingen), daklozen, naakten, gevangenen... (Mt. 25), vragen wij ons af: wat is er in de Salvadoraanse Kerk en samenleving veranderd voor al die mensen waarbij Jezus aanwezig wil zijn, voor de armen en voor zij die uitgesloten zijn? De bevrijdende ervaring van kerkelijke basismilieus ontbreekt nog steeds in de pastorale plannen van de Salvadoraanse Kerk, terwijl men blijft kiezen voor andere kerkmodellen die meer charismatisch zijn, meer neo-catechumenaal, conservatiever, "religieuzer", vromer... De deelname van parochies, bewegingen, katholieke scholen en andere organisaties aan de strijd voor het recht op water, voor eerlijke lonen, voor fatsoenlijke pensioenen voor iedereen, voor kwaliteitsonderwijs en -gezondheidszorg... blijft zeer minimaal. Natuurlijk, en gelukkig, zijn er uitzonderingen. Maar de bevrijdende historische inzet voor de transformatie van de realiteit (dat zijn: de zondige maatschappijstructuren) is in de Kerk alles bij mekaar zeer marginaal. Welke échte, reële veranderingen hebben plaatsgevonden of gebeuren nu, dankzij het optreden van (katholieke) christenen in El Salvador? Hebben de zalig- en heiligverklaring van Monseigneur Romero ons dichterbij de horizon van het Koninkrijk Gods gebracht?

Het lijkt erop dat we moeten vaststellen dat de zalig- en heiligverklaring van Monseigneur Romero geen invloed hebben gehad op het werkelijke leven van de verarmden en uitgesloten in El Salvador. Samen met de profeet Jesaja (Jes. 29,13) en samen met Jezus die dit gezegde van de profeet overneemt (Mt. 15,8), kan Monseigneur Romero terecht zeggen: "Deze mensen eren mij met feesten, symbolen, beelden, liederen, woorden en toespraken, maar hun hart is ver van mij verwijderd. Zij bewandelen niet de wegen die ik hen, in naam van het Evangelie, heb onderwezen..." Ook al twijfelen we er niet aan dat er individuele gelovigen en sommige gemeenschappen zijn die, gemotiveerd door Mgr. Romero, de evangelische eis om mee te werken aan de opbouw van het Koninkrijk wèl radicaal hebben opgevat en aangepakt.

Deze teleurstellende ervaringen uit het recente verleden doen ons twijfelen aan het effect van de komende zaligverklaring van Rutilio Grande, Nelson en Manuel, en Cosme Spessotto. De posters, spandoeken en plakaten hangen er al om die zaligverklaring aan te kondigen. Vieringen en richtlijnen voor gebeden en novenen zijn al in voorbereiding. Er zijn reeds folders in de maak om iets over hun leven te vertellen. Hun biografieën en teksten worden in allerlei uitgaven of opnieuw uitgegeven. Nieuwe liederen en gedichten, nieuwe beeldhouwwerken en schilderijen zullen straks het daglicht zien. Maar wat zal er veranderen in het werkelijke leven van de arme, van de uitgesloten mensen in El Salvador, nu de officiële proclamatie van hun zaligverklaring het startsein zal geven voor allerlei soorten cultus en

religieuze verering? Wat zal er daardoor veranderen in de politiek, in de economie, in het sociale en maatschappelijke leven en in de Kerk?

Een manier om uit deze impasse te geraken en een stuk verder te komen in de analyse én in de praxis, zou de methodologie kunnen zijn die voortgekomen is uit de KAJ (Katholieke ArbeidersJongeren), en die niet voor niets fundamenteel geweest is voor het ontstaan en de vitaliteit van de basisgemeenschappen in de Kerk: zien - oordelen - handelen (- vieren - evalueren). Met deze methode aan de slag gaan is een werk dat in kleine groepen moet gebeuren – niet ieder alleen in de studeerkamer. **1. Zien.** Het komt er op aan de realiteit te zien waarin we leven. Leren zien vanuit de levenservaring van de armen. Hier is het van belang niet uit te gaan van ideologische of partijpolitieke interpretaties. De criteria van onderscheiding van Mgr. Romero en Rutilio Grande zullen daarbij zeer nuttig zijn. **2. Oordelen of verlichten.** Hier luisteren we naar wat Jezus ons over deze werkelijkheid kan vertellen. De verhelderende woorden van Monseigneur Romero en Rutilio zullen nuttig zijn om de problemen bij de wortel aan te pakken en om uitwegen te vinden. **3. Handelen.** - DIT IS FUNDAMENTEEL - Als wij erin slagen de vorige stappen in eerlijkheid en met zin voor verantwoordelijkheid te zetten, zullen wij klaar zijn om persoonlijk en als gemeenschap de grote uitdagingen van de hedendaagse maatschappijverandering aan te pakken. Er zullen nieuwe coalities groeien om de onrechtvaardigheden die ons volk treffen, uit te roeien. Er zal een nieuwe samenwerking ontstaan met andere instanties die ook bij deze inspanningen betrokken zijn. Er zullen nieuwe sociale en politieke afspraken en acties volgen. En we zullen nieuwe uitdagingen ontdekken, bijvoorbeeld ter verdediging van moeder aarde. **4. Onze (gedeeltelijke) verwezenlijkingen vieren.** Deze tussentijdse vieringen zullen ons moed en kracht geven onderweg. Het zullen momenten zijn van dankbaarheid en hoop. **5. Evalueren.** Natuurlijk moeten we lering trekken uit onze ervaringen en uit onze daden. Wij zullen ongetwijfeld tekortkomingen ontdekken en zwakke punten, en vooral op het spoor komen van lacunes en blinde vlekken in ons bezig-zijn. **1.1. En daarna weer verder gaan...**

Ik zou graag willen dromen dat we klaar zijn om de hoop van Monseigneur Romero en de nieuwe Zaligen waar te maken. Ik zou willen dromen dat wij onszelf en mekaar oproepen voor een gezamenlijke actie in de herstructurering van de samenleving. Dat wij ons als volk opnieuw kunnen mobiliseren, om onze woonwijk, onze gemeente, ons land... om te vormen tot "een banket met lange tafellakens, met een kruk voor ieder, en met tortilla en conqué¹", zoals Rutilio Grande het zei. Ik zou willen dromen dat iedereen die zich verheugt over de zaligverklaring van Rutilio, van Nelson, Manuel en Cosme, ieder op zijn of haar eigen plaats, een levende getuige zou worden van de inzet die zij hebben voorgeleefd en waar zij voor vermoord zijn. Ik zou willen dromen dat het zaad van het martelaarschap van deze zaligen en van de heilige Romero, samen met het martelaarschap van zovele duizenden van onze broeders en zusters, werkelijk kan ontkiemen en uitgroeien. En dat het ons op het pad zou brengen van de intense strijd voor gerechtigheid, opdat de vrede eindelijk zal bloeien.

Ludo Van de Velde - 31 augustus 2021

¹ "Tortilla y conqué". Vele arme mensen hebben slechts voldoende om tortilla (maïskoeken) te eten, met wat zout. "Conqué" verwijst naar het bord met rijst, bonen, groenten, een stukje vlees, kaas,...